

หัวข้อวิทยานิพนธ์	รูปแบบครัวในบ้านพักอาศัยของผู้มีรายได้น้อย กรณีศึกษาโครงการบ้านเอื้ออาทรรังสิตคลองสาม
นักศึกษา	น.ส.กิตติกานต์ พรประทุม
รหัสนักศึกษา	48062308
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมภายใน
แขนงวิชา	วิจัยสภาพแวดล้อมภายใน
พ.ศ.	2550
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ จันทน์ เพชรานนท์

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบครัวในบ้านพักอาศัยของผู้มีรายได้น้อยโครงการบ้านเอื้ออาทรรังสิตคลองสาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการต่อเติมครัวที่สามารถสนองต่อกิจกรรมและพฤติกรรมการใช้งานของผู้อยู่อาศัยและนำผลมาสรูปเป็นแนวทางในการออกแบบครัวสำหรับบ้านที่มีพื้นที่จำกัดหรือใช้กับรูปแบบอาคารที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นที่ใช้สอยมาตรฐานที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย กฎหมายควบคุมอาคารลักษณะของความเป็นไปได้ของการต่อเติมครัว และวิถีชีวิตรูปแบบของครัวบริบทแบบไทยการใช้อุปกรณ์ที่มีลักษณะของครัวหนักเมื่อเปรียบเทียบกับอิทธิพลของรูปแบบครัวตะวันตกที่มีผลต่อการจัดวางให้สามารถสอดคล้องต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ในการวิจัยใช้แบบสำรวจสังเกต กับกลุ่มประชากรทั้งหมด 477 หลังคาเรือน และใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจสังเกต แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 หลังคาเรือน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96) มีการต่อเติมพื้นที่ครัว ซึ่งในรูปแบบของการต่อเติมสามารถสรุปออกเป็น 3 รูปแบบคือ ต่อเติมแบบก่ออิฐฉาบปูนปิดด้านหลัง ล้อมถาวร ต่อเติมแบบเปิดโล่งด้านหลัง และต่อเติมแบบมีทั้งปิดล้อมด้านหลังและเปิดโล่งด้านข้าง ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าต่อเติมแบบปิดล้อม (ร้อยละ 61.2) ดังนั้นลักษณะของกิจกรรมและพฤติกรรมรวมถึงรูปแบบการจัดวางเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ย่อมมีความแตกต่างกันในบางอย่าง คือ

การต่อเติมแบบปิดล้อม(ก่ออิฐฉาบปูน)ไปทางด้านหลังพบว่าพื้นที่ใช้งานตามพฤติกรรมอยู่ระหว่าง 4.1-13 ตารางเมตร ซึ่งส่วนใหญ่จัดเฟอร์นิเจอร์แบบเข้าที่ทั้งส่วนปรุงและล้างเป็นแบบฝังเคาน์เตอร์ ส่วนพื้นที่ครัวเดิม (บริเวณหน้าห้องน้ำ) จะใช้วางชั้นวางของหรือ จุกบริเวณวางหม้อหุงข้าว กาน้ำร้อน และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ อุปกรณ์หลักที่ใช้คือ เตาแก๊ส 1 หรือ 2 หัว (มีสัดส่วนเท่ากัน) อ่างล้างจานแบบ 1 หลุม ชั้นวางของ และตู้กับข้าว

ต่อเติมแบบเปิดโล่งพบว่าพื้นที่ใช้งานตามพฤติกรรมอยู่ระหว่าง 4-11 ตารางเมตร จะเป็นการต่อเติมแบบกึ่งถาวรคือเฟอร์นิเจอร์ลอยตัว มีอุปกรณ์หลักคือ เตาแก๊ส อ่างล้างจาน (แบบใต้อ่างล้างน้ำตั้งกับอ่างสำเร็จรูปมีสัดส่วนเท่ากัน) ชั้นวางของ ส่วนพื้นที่ครัวเดิม (บริเวณหน้าห้องน้ำ) ถูกใช้เป็นพื้นที่วางชั้นวางของเช่นของแต่งตัว หรือบริเวณวางหม้อหุงข้าว กาน้ำร้อน และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ หรือวางตู้กับข้าวซึ่งลักษณะการใช้พื้นที่ใกล้เคียงกับการต่อเติมแบบปิดล้อมไปทางด้านหลัง

และการต่อเติมแบบทั้งปิดล้อมไปทางด้านหลังและเปิดโล่งไปทางด้านข้างพบว่าพื้นที่ใช้งานตามพฤติกรรมอยู่ระหว่าง 6-13.4 ตารางเมตร ในส่วนบริเวณต่อเติมปิดล้อมด้านหลังเป็นบริเวณจัดอุปกรณ์ที่ไม่ใช่ประกอบอาหารหนักเช่น ตู้กับข้าว บริเวณวางหม้อหุงข้าว กาน้ำร้อน และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ หรือตู้เย็นหรือแบ่งเป็นที่พักอาศัย เป็นต้นส่วนพื้นที่ต่อเติมแบบเปิดโล่งด้านข้างกลายเป็นพื้นที่ประกอบอาหารหนักซึ่งอุปกรณ์ก็เป็นลักษณะลอยตัวคือเตาแก๊ส อ่างล้างจาน และชั้นวางของสำเร็จรูป ส่วนพื้นที่ครัวเดิม (บริเวณหน้าห้องน้ำ) มีการขยายห้องน้ำหรือใช้วางชั้นวางของรวมถึงปล่อยโล่งเป็นทางสัญจร ส่วนตู้เย็นจากการสำรวจส่วนใหญ่พบว่ามักจัดในตำแหน่งใต้บันไดห้องอเนกประสงค์

โดยสรุปพบว่า พื้นที่ครัวตามพฤติกรรมที่ต้องการน้อยที่สุดคือ 4 ตารางเมตรและมีรูปแบบครัวที่เป็นเคาน์เตอร์ คล้ายครัวตะวันตกแต่ไม่เป็นระบบครัวสามเหลี่ยม เพราะมีส่วนปรุงส่วนล้างเป็นหลักและมีตู้กับข้าวเป็นตัวประกอบที่สำคัญ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวทางการออกแบบได้ 3 รูปแบบ คือการต่อเติมแบบปิดล้อมด้านหลัง การต่อเติมแบบเปิดโล่ง และการต่อเติมแบบปิดล้อมด้านหลังและเปิดโล่งด้านข้าง และจากผลสรุปสามารถที่จะสรุปเป็นแนวทางการออกแบบได้ทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ แนวทางที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการต่อเติม แนวทางการออกแบบจากการใช้พื้นที่ที่น้อยที่สุด และแนวทางการออกแบบที่ถูกต้องตามหลักข้อบัญญัติควบคุมอาคาร